

Stijlgids

visuele bediening

contextuele informatievoorziening

concept, 12 januari – 19 augustus 2016, [Information Dynamics](#)

1. Inleiding

Metapatroon (Engels: Metapattern) is een modelleermethode/-taal voor gedragsmodellering. Het bijbehorende programmatuurplatform van Information Dynamics is KnitbITs.

Volgens Metapatroon varieert gedrag van een object overeenkomstig de situatie waarin het verkeert. Daarom geldt – pas – een deelobject als eenduidige gedragsnoemer. Kortom, zo'n deelobject is altijd een situationeel object.

Op zijn beurt kan elk situationeel object desgewenst verder worden verbijzonderd.

Voor nadere uitleg zij hier verwezen naar uitgebreide documentatie zoals [Metapatroon, handboek stelselmatig informatieverkeer](#).

Metapatroon structureert informatie volgens het beginsel van situationele verbijzondering. Qua informatie is aldus contextuele verbijzondering aan de orde. Onderhavig document biedt een stijlgids voor de opmaak van vensters als middel voor gebruik van informatievoorziening volgens ontwerp met Metapatroon resp. ontwikkeling met KnitbITs, dus contextueel verbijzonderde informatie.

De status van deze stijlgids is: aanbeveling.

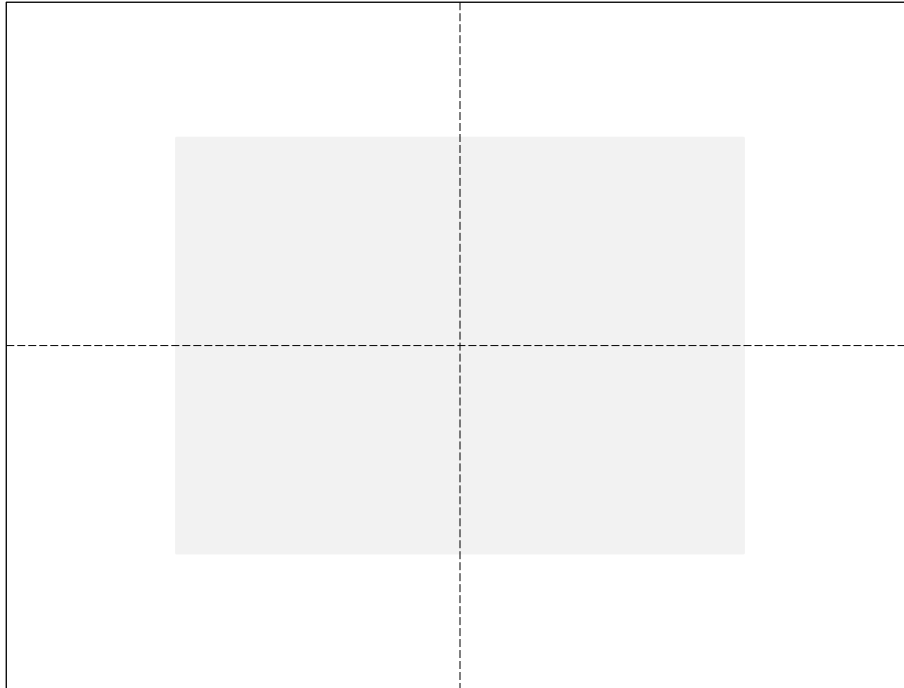
2. Scherm met venster(s)

Een (beeld)scherm kan diverse (beeld)vensters – al dan niet (deels) overlappend, positioneel manoeuvreerbaar enz. – omvatten. Voor gebruikers zonder routine blijft bediening bij voorkeur tot één venster beperkt. Daaraan ligt o.a. de veronderstelling ten grondslag dat zulke gebruikers sporadisch slechts eenvoudig gestructureerde taken ter uitvoering voorgeschoteld krijgen.

Voor gevorderde gebruikers kan het juist eenvoudiger zijn over verschillende vensters te beschikken. Indien van toepassing, wordt op die optie gewezen.

3. Basisvlak

Elk venster toont een, het woord zegt het al, basisvlak. Dat vlak is gecentreerd, zowel horizontaal als verticaal.



figuur 1

Door het basisvlak verschijnt de rest van het venster als achtergrond. De kleuren van voor- resp. achtergrond moeten afgestemd zijn op het kunnen maken van zulk onderscheid. Tegelijk moet zowel hun verschil als elke kleur apart niet vermoeiend werken.

Voorstel voor achtergrond: wit.

Met voorgrond annex basisvlak: lichte grijstint.

De rand van het venster is in figuur 1 weergegeven door de ononderbroken zwarte lijn (omtrek).

Voor de dekking van het totale vensteroppervlak door het basisvlak geldt dat er hoe dan ook een aanzienlijke marge voor nodig is om als basisvlak op te vallen. Die marge is voorts 'nodig' voor andere aspecten van bediening; zie verderop.

4. Keuzevlakken

De gebruiker zoekt doorgaans een weg door de totale, gestructureerde informatieverzameling: zgn navigatie. De mogelijkheden die hem op een bepaald (knoop)punt in de structuur openstaan, krijgt hij¹ getoond als een verticaal opgestelde reeks keuzevlakken. Zo'n vlak is 'actief.' Door er 'op' te klikken maakt de gebruiker de keuze in kwestie.

5. Deelverzameling resp. element

De gebruiker kiest als regel in eerste aanleg voor een (deel)verzameling. Er is daarom per verzameling een keuzevlak. De naam van de desbetreffende verzameling staat 'in' het keuzevlak vermeld.

¹ Lees overal voor hij uiteraard ook: zij. Hetzelfde geldt voor overige mannelijke voornaamwoorden. Het is nu eenmaal omslachtig om overal z/hij, haar/hem resp. haar/zijn te lezen.

De kleur van de tekst ‘in’ een keuzevlak moet optimaal contrasteren met de kleur van dat vlak.

Voorstel voor keuzevlak: blauw.

Bijbehorende tekst: geel.

Hier is uitgegaan van het tonen van maximaal 10 keuzevlakken op het basisvlak. Wanneer er meer keuzemogelijkheden zijn, kan worden gescrolled. Het desbetreffende gedeelte van het basisvlak is in figuur 2 met een onderbroken lijn gemarkeerd (die niet in het venster verschijnt).

De bedoeling met het ene, in contrast gekleurde keuzevlak en hier nog zonder tekst, erboven staat in § 6 verklaard.

De breedte van de keuzevlakken is per deelverzameling gelijk en bepaald door de grootste tekstlengte van de keuzemogelijkheden c.q. verzamelingen in kwestie (of, indien langer, door de tekst in het extra keuzevlak erboven; deze laatste voorwaarde vervalt overigens door § 8).



figuur 2

Een deelverzameling bevat elementen. Nadat de keuze voor een bepaalde deelverzameling gemaakt is, worden de elementen ervan getoond.

Om welke deelverzameling het gaat, blijft zichtbaar; zie figuur 3. De kleurstelling van het toegevoegde vlak met tekst is eenvoudigweg omgekeerd (dus met dezelfde contrastwerking).

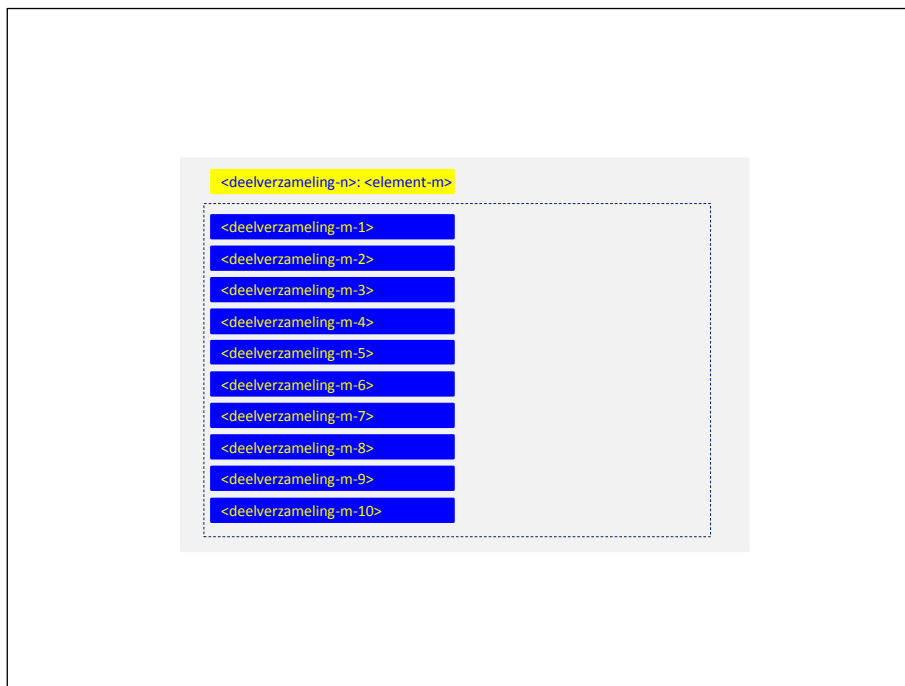
De vraag is gewettigd of het überhaupt mogelijk is om contextuele informatievoorziening eenvoudig ‘bedienbaar’ te krijgen. Daarvoor moeten voor de gebruiker in elk geval termen als element en verzameling vermeden blijven.



figuur 3

De gele vlakken zijn feitelijk óók keuzevlakken. Door te klikken op een blauw vak (met gele tekst) gaat de gebruiker verder. Klikt hij 'op' een geel vlak (met blauwe tekst), dan keert hij terug op zijn eerder afgelegde weg.

6. Afwisselend kiezen: navigatie



figuur 4

Kenmerkend voor – opzet volgens – contextuele verbijzondering à la Metapatroon is, dat een element op zijn beurt wederom (deel)verzamelingen kan tellen. Daarvoor geldt dan weer de opmaak ‘op’ het basisvlak zoals aanvankelijk met figuur 2 geschetst. Zie figuur 4, nu dus met een tekst in het ene bovenliggende keuzevlak.

Na de keuze van een (deel)verzameling volgt wederom een lijst met bijbehorende elementen; zie figuur 3.

Een element zonder deelverzameling(en) is zoiets als een eindpunt in de totale informatieverzameling. Daar is geen verdere keuze – meer – aan de orde. In dat geval verschijnt een desbetreffende melding; zie figuur 5.



figuur 5

Nota bene, § 8 beschrijft wat er gebeurt met het keuzevlak waarin tijdens de voorgaande stap een verzameling plus een element vermeld staan. (In dat opzicht verschaffen figuren 4 en 5 slechts een voorlopige schets.)

7. Eventueel zoeken

Het aantal (deel)verzamelingen op enig ‘punt’ in de totale informatieverzameling is doorgaans overzichtelijk. Dat hoeft niet gelden voor het aantal elementen van een bepaalde deelverzameling. Daarvoor is dan een zoekoptie geboden. Uitgaande van figuur 3, is die optie in figuur 6 toegevoegd.

Intussen zijn tien elementen getoond.



figuur 6

Met de keuze voor de zoekoptie kan de gebruiker zoeken naar bepaalde elementen in de desbetreffende deelverzameling. Als (zoek)criteria geeft hij de waarden op zoals hij ze als relevant nader geregistreerd weet (kan ook zijn: wenst, vermoedt e.d.). Als figuur 7 is een voorbeeld opgenomen met het basisvlak ingericht voor een zoekactie.



figuur 7

De afwijkende opmaak van de vijfde rubriek houdt in dat de gebruiker voor een eventuele waarde moet kiezen uit een lijst. Zie verderop ook paragrafen over registratie.

8. Context resp. zichtbaar spoor

Via de ene gemaakte keuze kan de gebruiker tot een vòlgende reeks keuzemogelijkheden geraken, steeds deelverzamelingen en elementen afwisslend. Om zich adequaat te kunnen – blijven – oriënteren, moet hij zicht houden op zijn eerdere keuzes. Zo blijft in figuur 3 de gekozen deelverzameling getoond.

Achtereenvolgens kan de gebruiker kiezen voor meerdere ‘combinaties’ van deelverzameling en element, steeds verdere verbijzondering ‘volgend.’ Pas na de keuze van een element wordt het aparte zgn contextspoor aangevuld. Zie figuur 8 voor het geval waarin het contextspoor drie eerdere combinaties van keuzes telt. (Dan moet de vóórliggende keuze er één voor een deelverzameling zijn.)



figuur 8

Ook voor de context is een vlak gemarkeerd. Voorgesteld is een wat donkerder grijs tint dan het basisvlak.

De kleurstelling voor de weergave in vlakken van keuzes die achtereenvolgens eerder gemaakt zijn, is tegenovergesteld aan die voor de keuzevlakken.

Voorstel deelcontextvlak: geel.

Bijbehorende tekst: blauw.

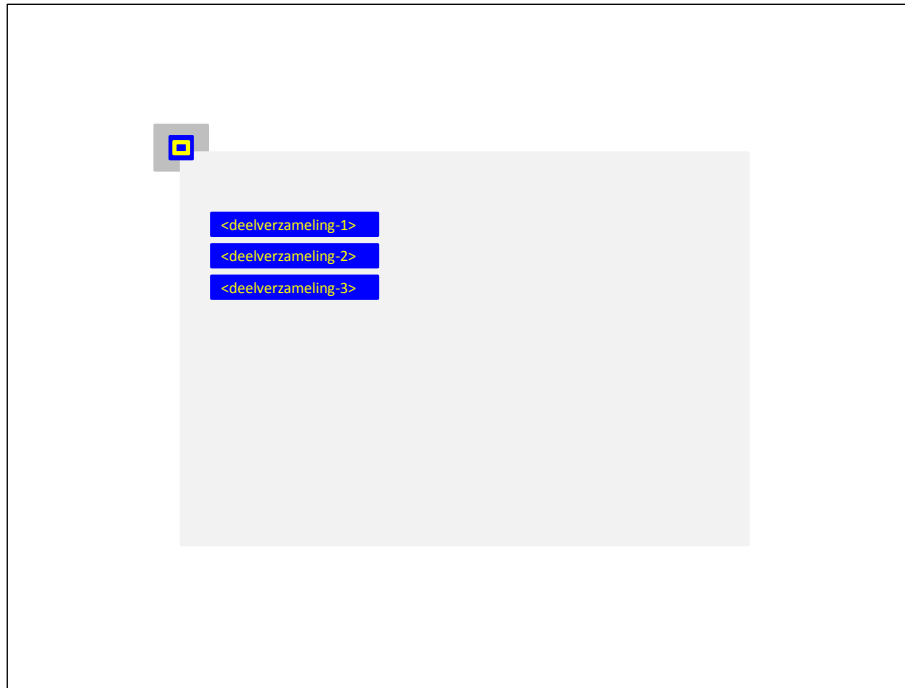
Het gehele contextvlak steekt tov het basisvlak links uit. Verder is het achtergrond tov het basisvlak.

Van de gele deelcontextvlakken heeft het vlak dat de voorafgaande keuzecombinatie toont, een vaste positie tov het basisvlak en verschijnt als voorgrond tov het basisvlak.

De weergaven van eerdere keuzes schuiven met elke volgende keuze dóór naar boven. Dat lukt op een venster uiteraard niet onbeperkt. Ook daarvoor biedt scrollen een oplossing (met in dit geval de schuifmaat aan de linkerkant van het vlak in kwestie, dwz het gehele

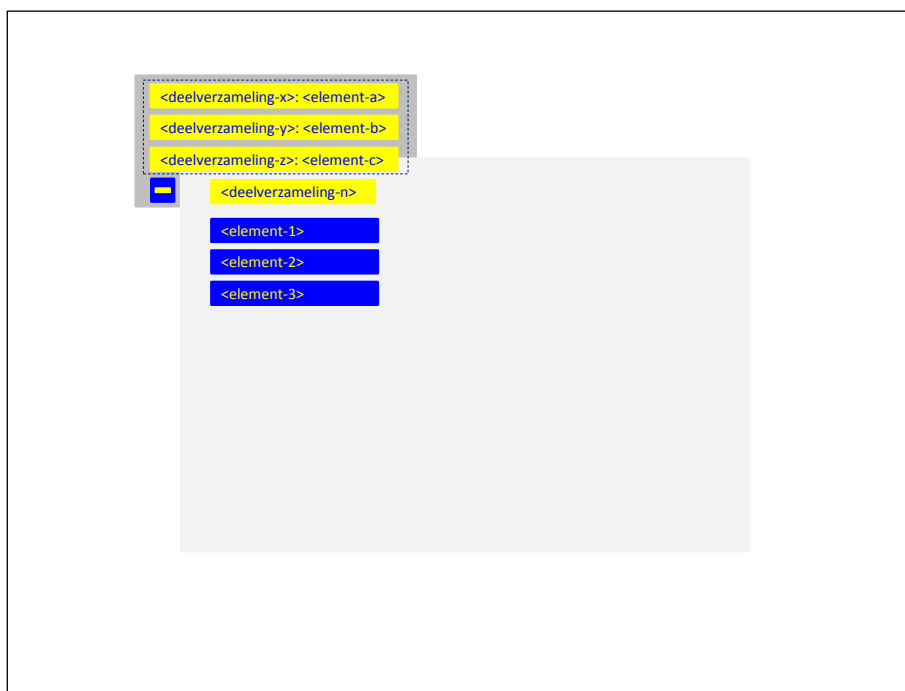
contextvlak).

Als alternatief kan de gebruiker het gehele contextvlak minimaliseren, met als resultaat uiteraard de mogelijkheid om te maximaliseren; zie figuur 9. Merk op dat figuur 8 reeds een vlak(je) voor minimalisering toont.



figuur 9

Nadat slechts een deelverzameling gekozen is, dus nog géén element ervan, blijft die deelverzameling op het basisvlak vermeld zoals eerder aangegeven in figuur 3. Zie nu ook figuur 10.



figuur 10

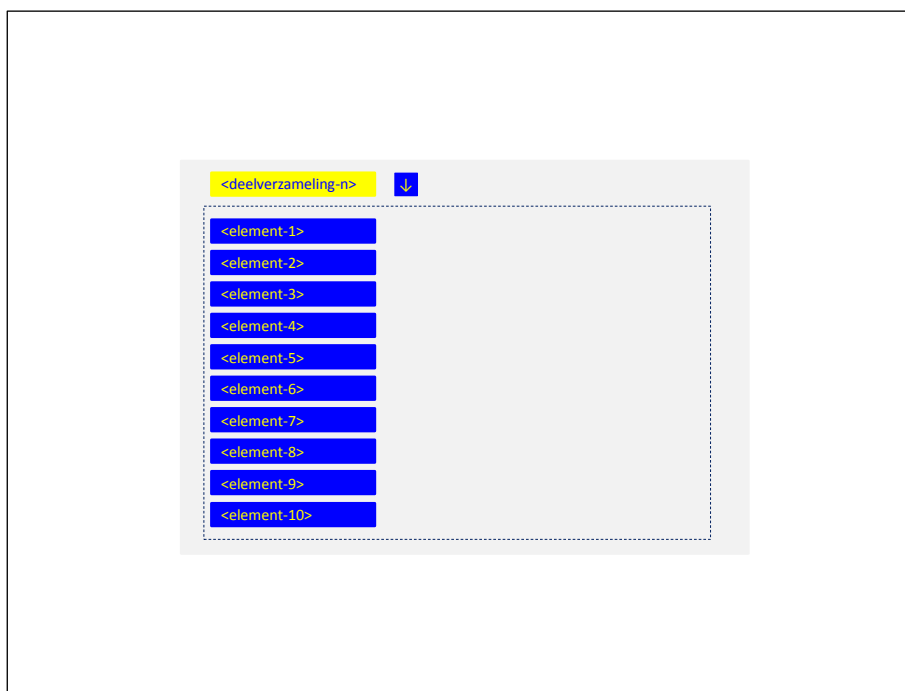
9. Registratie

Gemaakte keuzes kunnen uitmonden in registratie. Voor de gebruiker ligt de structuur van de totale informatieverzameling vast. Hij kan dus geen deelverzameling toevoegen, wijzigen en/of verwijderen. Zijn eventuele mogelijkheden zijn beperkt tot elementen.

Figuur 11 is een uitbreiding van figuur 2. De gebruiker kan blijkbaar (een) element(en) registreren in deelverzamelingen 1, 5, 8 en 9.



figuur 11



figuur 12

Het moment waarop de gebruiker besluit een element te registreren kan hij ook later nemen, te weten nadat hij een bepaalde deelverzameling koos. Dat laat figuur 12 zien, als uitbreiding van figuur 3.

Voor daadwerkelijke registratie wordt het basisvlak anders ingericht (zie hierboven ook de passage over zoekoptie). Figuur 13 toont het geval van verschillende rubrieken met elk een enkelvoudige waarde.

De omtrek van de registratievlakken is getrokken in de donkerder tint grijs (die gebruikt is voor het gehele contextvlak). Die vlakken zijn verder wit. De informatie die ter registratie wordt opgegeven, verschijnt in zwart.

figuur 13

Het resultaat van registratie wordt ter bevestiging getoond als rapportage per exemplaar; zie volgende paragraaf.

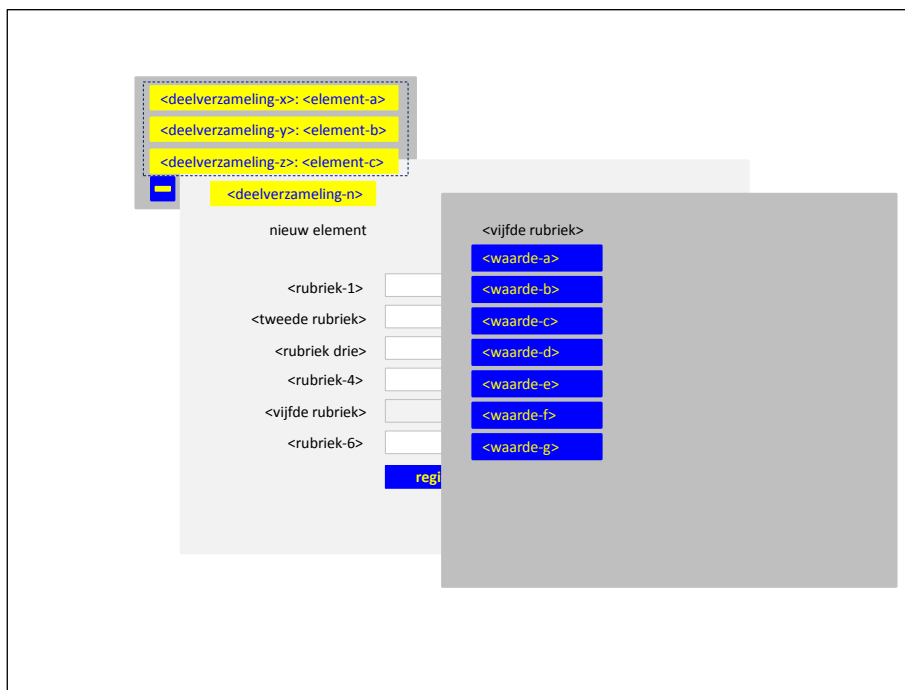
Volgens Metapatroon met contextuele verbijzondering omvat 'registratie' vaak het vestigen van een extra knooppunt uitgaande van twee knooppunten die reeds in de informatieverzameling bestaan. Met het voorliggende exemplaar is het ene uitgangspunt reeds aanwezig. Van het andere uitgangspunt is het zgn type meestal eveneens specifiek gedefinieerd. Het desbetreffende exemplaar moet echter nog worden 'opgeroepen,' een procedure die vergelijkbaar is met een drop-down tabel met (domein)waarden. Als het ware een afschrift van het relevante exemplaar wordt dan naar het vlak voor de rubriekwaarde in kwestie geslept, waar de gebruiker het laat vallen. Wanneer hij de registratie bevestigt, volgt de aanmaak van het extra knooppunt.

In figuur 14 geldt die procedure voor – de waarde van – rubriek 5. Dat maakt de afwijkende opmaak duidelijk.



figuur 14

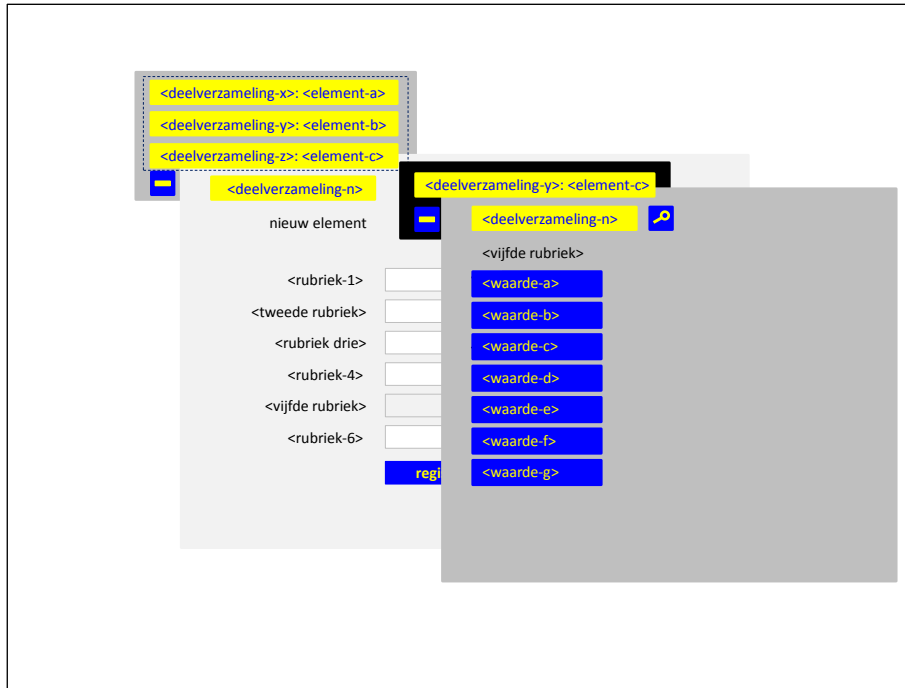
Door op de knop met de neerwaartse pijl(punt) te klikken laat de gebruiker een verder vlak verschijnen om het tweede uitgangspunt annex verbindingselement te zoeken om – zoiets als – een afschrift ervan het vervolgens te verslepen naar het desbetreffende rubriekvak; zie figuur 15. Om desgewenst te controleren om welke rubriek het precies gaat, staat die eveneens vermeld op het extra vlak.



figuur 15

Wanneer er voor de keuze van verbindingselement als tweede uitgangspunt voor verbijzondering verder moet worden gezocht, wordt tevens het dáárvóór geldende

contextspoor getoond; zie figuur 16 voor een voorbeeld. Per deelverzameling kan voor relevante waarde eventueel gericht naar passende elementen worden gezocht; daarvoor kan de gebruiker klikken 'op' het zoeksymbool naast de vermelding van de deelverzameling in kwestie.



figuur 16

10. Rapportage per element

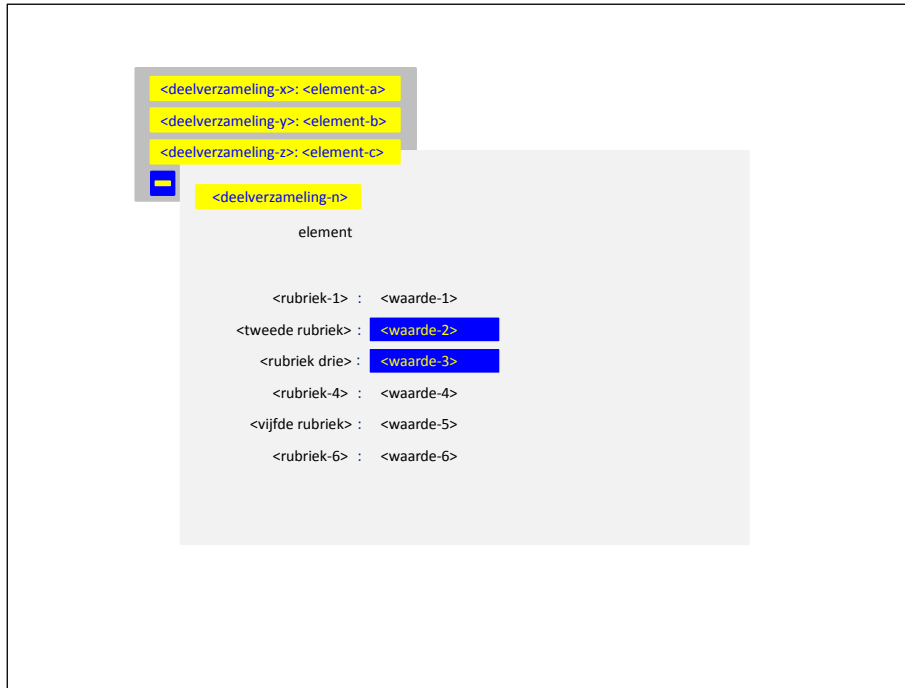
De rapportage van eigenschappen van een enkel element volgt het stramien van figuur 13. Indien een rubriek meerdere waarden bevat, worden ze onder elkaar getoond.

Nota bene, de waarde van een rubriek kan een verdere deelverzameling betreffen. Figuur 17 dient tevens als voorbeeld, dat de waarden van rubriek 2 en 3 verder verbijzonderd zijn.

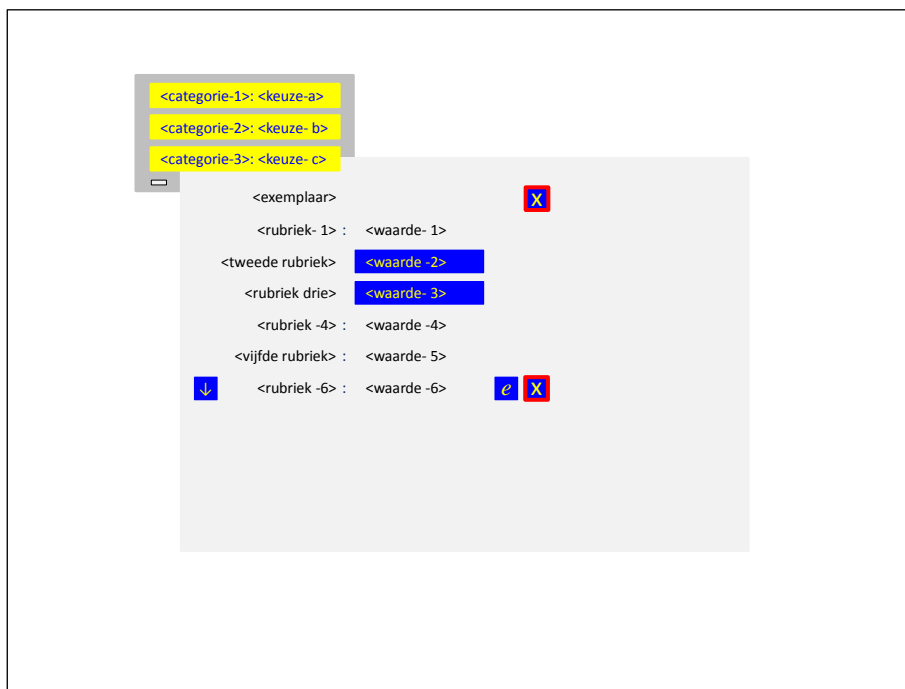
Wanneer er verschillende opties zijn per rubriek(swaarde), staan de dienovereenkomstige keuzevlakken achter de combinatie rubriek-waarde geplaatst; zie figuur 18 met de onderste rubriek als voorbeeld. Daar kan blijkbaar een waarde worden toegevoegd, gewijzigd resp. verwijderd. Volgens figuur 18 kan eveneens het element compleet worden verwijderd (wat inhoudt dat de geldigheid eindigt).

De keuze voor verwijderen moet altijd worden bevestigd.

Information Dynamics
Stijlgids visuele bediening contextuele informatievoorziening



figuur 17



figuur 18

Zgn navigeren door de totale informatieverzameling is natuurlijk al – een manier van – rapporteren.

Samengestelde rapportages moeten op maat gemaakt zijn, inclusief opmaak ervan.

Tijd

Volgens Metapatroon is allereerst de structuur van de totale informatieverzameling variabel. Op enig tijdstip is aldus een bepaalde structuur geldig.

Daarnaast is informatie ‘tijdelijk,’ zelfs volgens twee aspecten. In de eerste plaats is bepaalde informatie gedurende een periode geregistreerd (een periode die begint met de registratiedatum resp. -tijdstip). Ten tweede is die informatie voor een bepaalde periode geldig. Door beide perioden van zowel (informatie)structuur als (geregistreerde) informatie te expliciteren, is een middel voor borging van integriteit van informatie beschikbaar.

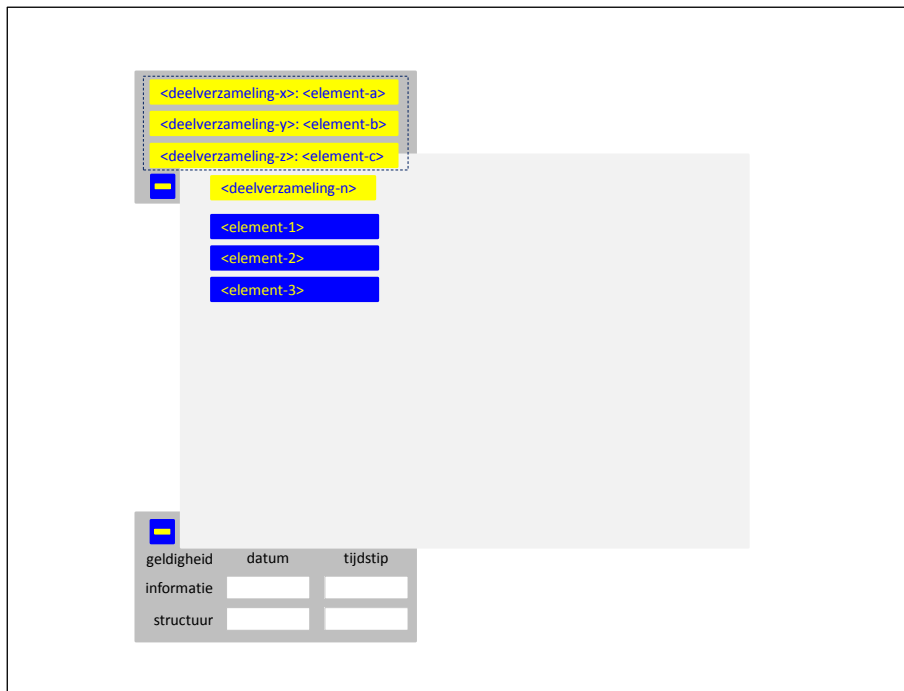
Voor ‘eenvoudige’ raadpleging lijkt de veronderstelling redelijk om actuele datum/tijdstip te benutten als peildatum/-tijdstip voor geldigheid van zowel structuur als volgens die structuur geregistreerde informatie. Er kan echter reden zijn om voor geldigheid van structuur en/of informatie een andere peildatum/-tijdstip op te geven. Daarvoor kan een extra vlak ‘geopend’ worden. Omdat het feitelijk onderdeel van context uitmaakt, is de opzet vergelijkbaar met die van het zgn contextspoor (zie hierboven).

In figuur 19 is het geminimaliseerde vlak(je) toegevoegd voor de tijdfactoren.



figuur 19

Door activering verschijnt een groter vlak, zoals figuur 20 laat zien.



figuur 20

11. Opties

Een voor de hand liggende optie is: help.
Vraagteken.

Voor een onervaren gebruiker kan het praktisch zijn om het voorliggende venster te dupliceren. Uitgaande van een bepaalde bedieningstoestand kan hij dan met dat kopieevenster bepaalde keuzes uitproberen.

Maar zeker een gevorderde gebruiker kan dankzij vermenigvuldiging van vensters sneller, gemakkelijker enz. uit de voeten.

Plusteken.

Dat gemak bestaat vooral wanneer voor meerdere registraties zgn. verbindingselementen achtereenvolgens uit dezelfde deelverzameling geput moeten/kunnen worden. In plaats van telkens opnieuw in één en hetzelfde venster een extra vlak op te roepen, enzovoort, is het handiger om de deelverzameling met potentiële verbindingselementen van registratie tot registratie stand-by te houden, dus met een apart venster. Dit neemt echter niet weg, dat de gebruiker ondersteuning en sturing wenst voor het, zeg maar, opstarten van dat aparte venster. Ofwel, de 'werking' van de knop met de neerwaartse pijl(punt) moet kunnen variëren. In het ene geval verschijnt het extra vlak in hetzelfde venster, terwijl er in het andere geval een extra venster voor verschijnt (waarin alles op het basisvlak verschijnt).

Uitroepteken.

Opties kunnen geactiveerd worden met keuzevlakjes op een omvattend vlak rechtsboven het basisvlak; zie figuur 21.

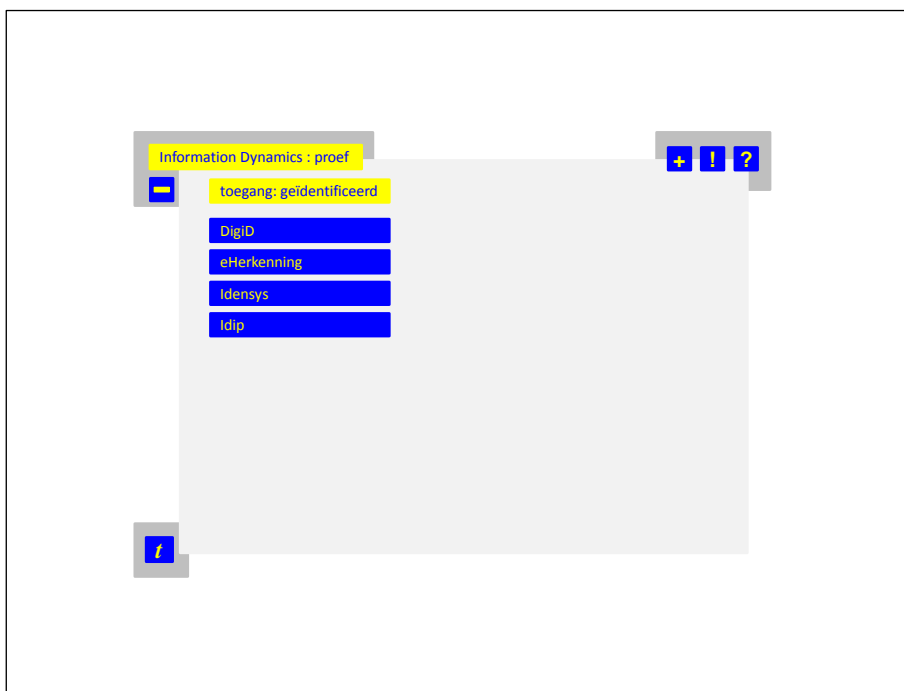
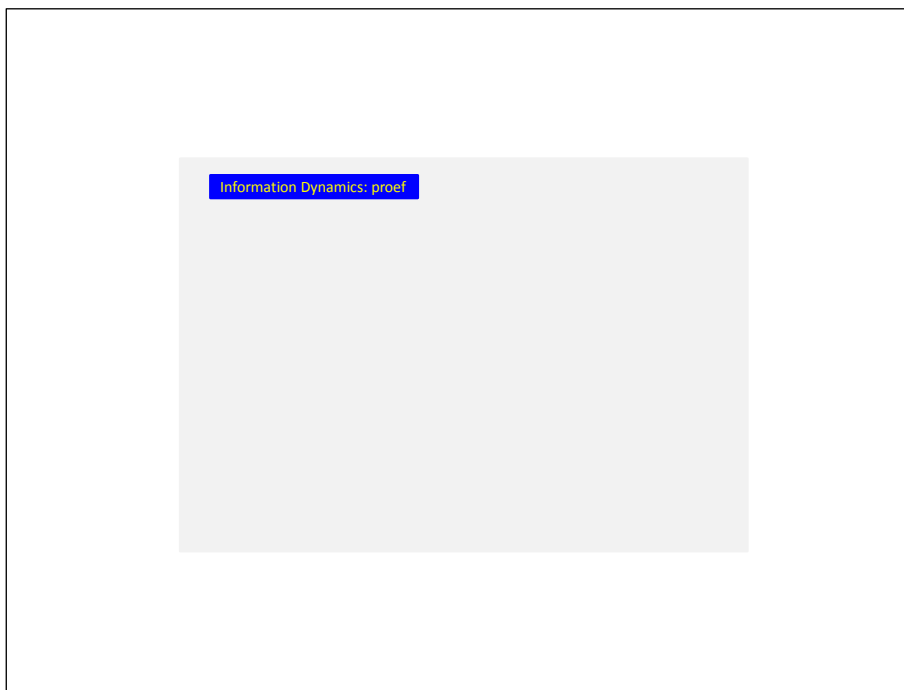
Voor elke optie moet uiteraard een bijbehorend vlak enz. verschijnen.



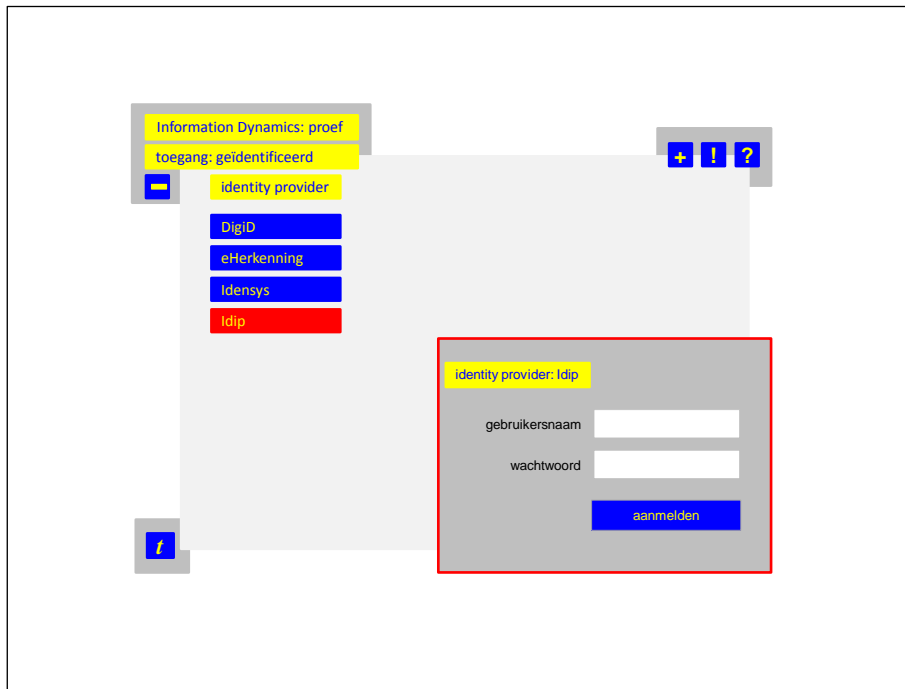
figuur 21

bijlage

Identificatie en autorisatie



Information Dynamics
Stijlgids visuele bediening contextuele informatievoorziening



Information Dynamics
Stijlgids visuele bediening contextuele informatievoorziening



Het contextspoor kan gesplijst worden. Het ligt voor de hand om dat 'rond' hoedanigheid te doen.

